

Vi skal styrke børns karakterdannelse

Vester Skerninge

3. Maj 2017

Per Schultz Jørgensen

Et godt liv for børn?

- Trivsel
 - Dygtighed
 - Sociale kompetencer
 - Kærlighed
-
- Ja – plus noget mere, der handler om karakterdannelse

Hvad er karakterdannelse?

- En vis robusthed
 - Selvstændighed
 - Ansvar
-
- Men kan børn lære det?

Ansvarsopdragelse

- Nikolaj på 3 og hans mor på vej ud af storcentret:
- *Jeg kan godt forstå du er træt – det er jeg også – nu sætter vi os der og hviler os, indtil du er klar igen.....*

Jeg tror

- Karakterdannelse er mere vigtigt end nogensinde
- fordi mange børn i dag får rigeligt med påvirkninger
- De har brug for indre orden
- Hvor de opdager deres egne potentialer
- får mod på livet
- sammenhæng og perspektiv

- Derfor er opdragelse og karakterdannelse vigtige tema

Karakterdannelse er

- At tro på noget
- Kunne holde fast i det
- Selvkontrol

- Samvittighedsfuldhed
- Nysgerrighed
- Samarbejde

- *robusthed*
- *En indre målestok*

Hvad er robusthed?

- Styrke og en vis modstandskraft
- Men også et ”farligt” begreb, fordi man kan være for robust
- Derfor hænger robusthed sammen med sårbarhed og følsomhed
- At være robust er også den styrke at kende sin grænse, kunne sige fra
- protestere

Hvordan styrker man så børns karakterdannelse – helt konkret?

- Det korte svar – fire ting:
 1. fastholde normer og rammer
 2. inddrage børn og hjælpe dem til at blive bevidste om dem og få ejerskab
 3. fokusere på processen – mere end resultatet
 4. Nærvær – og selv at tage del i processen
- Men hvor ligger processen?

Hvordan går man ind i *processen*?

- *Drengen der har været i Zoo med sin far*
- *Gå over broen*
- Tage del i den, spørge til den, udvikle den:
give ny erkendelse
- Tegningen, matematikopgaven,
guitartræningen, kartoffelskrælningen,
stileskrivningen, beretningen
- Det kræver nærvær – og indlevelse

Processen kan være flere ting

- *Spejling af barnets indre tilstand*
- "Du er træt, det har også været en lang dag, kom nu her, så hjælper jeg dig af med tøjet"
- *Jeg-støtte*
- "Nu begynder du bare på oprydningen – jeg ser ned til dig om tre minutter"
- *Spørgsmål*
- "Din stil er virkelig sjov og spændende – hvordan fik du fat på at interviewe borgmesteren?"

Hvad lærer børn i processen?

- De opdager, at de kan
- At holde ud
- tro på sig selv
- *at de har ressourcer*
- *At kunne klare det*
- Opfindsomhed
- At sætte et mål – og nå det

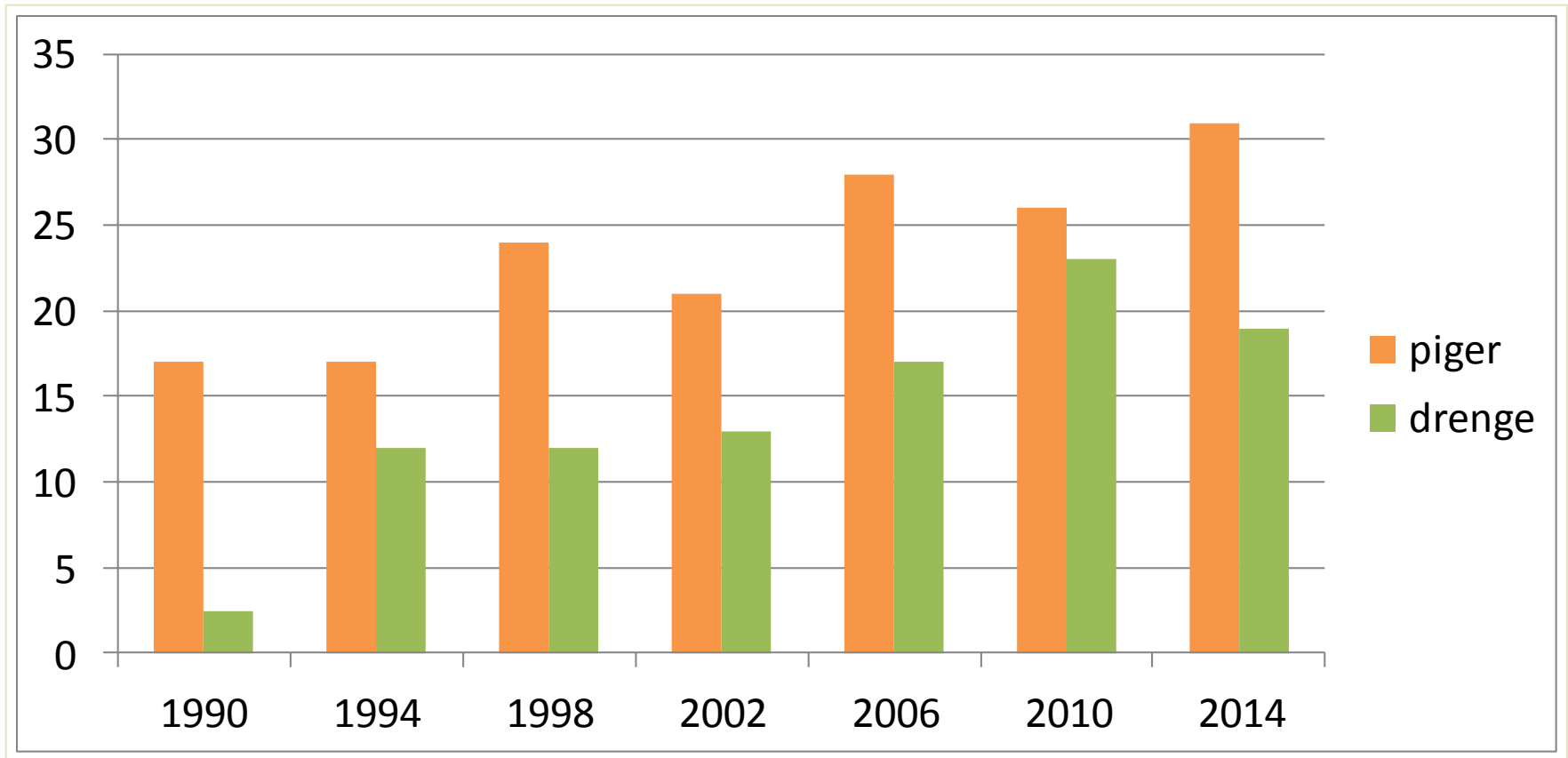
Hvorfor er det vigtigt i dag?

- *Opbrudssamfundet*
- Individualiseringen
- Pres på den enkelte
- Nye kompetencer som at kunne vælge, tage ansvar, forholde sig kritisk
- Et marked, der aldrig hviler – og appellerer til både forbrug og fantasi
- *Et risikosamfund*

Et stort pres på børn og unge

- De skal leve op til mange forventninger
- Have et socialt netværk
- Gode resultater i skolen og præstere
- De oplever hver dag social konkurrence
- Og mange udvikler stress – og lavt selvværd
- Og får egentlige symptomer på dårlig trivsel
- Eller oplevelser af at de står alene med udfordringerne

15 årige, symptomer dagligt

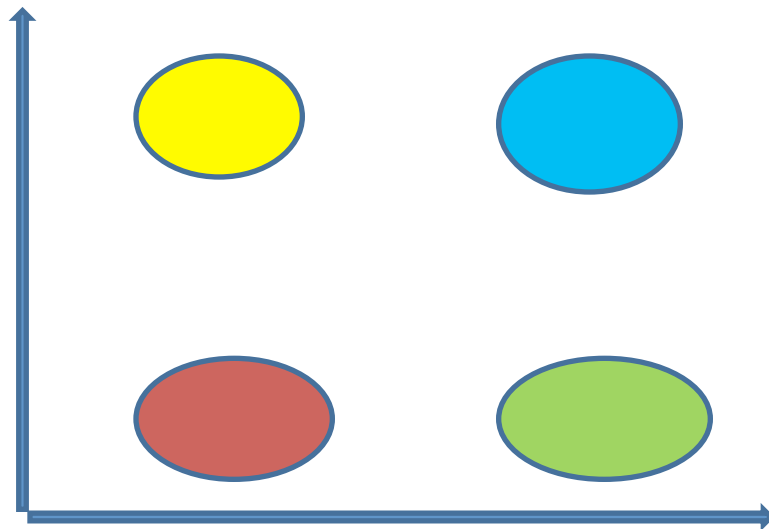

De nye familiemønstre

- Danmark har tre rekorder på familieområdet
 - Småbørnsmødre på arbejdsmarkedet
 - Børn i daginstitution
 - skilsmisser
-
- Familien har den tid, der er til rest
 - *Aftalefamilien*
 - men familier klarer det forskelligt

Forskellig forældrepraksis

Struktur

nærhed

Forældrepraksis i dag

- Hvordan er virkeligheden i danske familier med en 15årig?
- *Familien på forkant : 34 pct.*
- *Familien med afslapning: 39 pct.*
- *Familien i afmagt og konflikt: 26 pct.*

Den proaktive familie

- Vi skaber selv den proaktive familie
- Aftalerne kommer på plads - *fremadrettet*
- Opgaver er udelegeret
- Børn er inddraget
- Faste fælles-stunder omkring måltider
- Børn har pligter

Hvad kan børn klare?

- Hvad kan en 5-årig klare?
- Tage tøj af og på, hænge jakke og cykelhjelm
- Ordne madkasse, sætte i opvaskemaskine
- Rydde op på eget værelse
- Lægge tøj på plads
- Være med ved havearbejde

10 og 15-åriges pligter

- Hvad skal en 10-årig klare?
- Smøre egen madpakke
- Deltage i køkkenopgaver, ansvar for kogeting
- Kunne give beskeder og klare aftaler
- Hvad skal en 15-årig klare?
- Deltage i rengøring
- Ordne vasketøj
- Deltage i omsorgen for mindre søskende
- Klare et fritidsjob nogle timer om ugen

En ydre struktur bliver indre

- Karakterdannelse handler om *at drage op* til værdier og normer
- *Internalisering*
- Fernando Savater: *Mod til at opdrage*
- Lev Vygotski: *Der er ikke en indre struktur, der ikke først var en ydre struktur*

A close-up photograph of a hand holding a single white marshmallow. The marshmallow is the central focus, showing its soft, porous texture. The background is a solid, warm brown color. The text 'Skumfidus eksperimentet' is overlaid on the left side of the marshmallow.

Skumfidus eksperimentet

Walter Mischel, Stanford, USA

- Første eksperiment 1970
- Børn 4-6 år sidder med en skumfidus på en tallerken
- Mischel skal lige ud og ordne noget
- Hvis de kan vente med at spise skumfidusen til han kommer tilbage får de en mere
- Og de kæmpede med sagen

7:98

Børnene blev fulgt i 20 år efter

- Børn der kunne udsætte klarer sig bedst senere i livet
- Større kompetence
- Bedre uddannelse
- Hvad fortæller det i dag?
- Selvkontrol
- Ikke bare give efter
- Planlægge og styre sig selv

En undersøgelse fra New Zealand

- 1037 børn født i Dunedin 1972-73
- Fulgt til de blev 32 år
- Graden af selvkontrol i barndommen 3-11 år
- Forudsiger sundhed, uddannelse, karriere, kriminalitet, misbrug
- Selvkontrol er en selvstændig faktor
- Men hvad er selvkontrol?

Selvkontrol

- Kunne klare et vist pres – uden at give op
- Vedholdenhed
- At kunne leve op til forventninger
- Sætte et mål – og nå det
- Tro på sig selv
- Robusthed
- *selvkontrol udvikles i en kultur med tydelige normer, som børn er inddraget i*

Men hvad er "*den jeg er*" ?

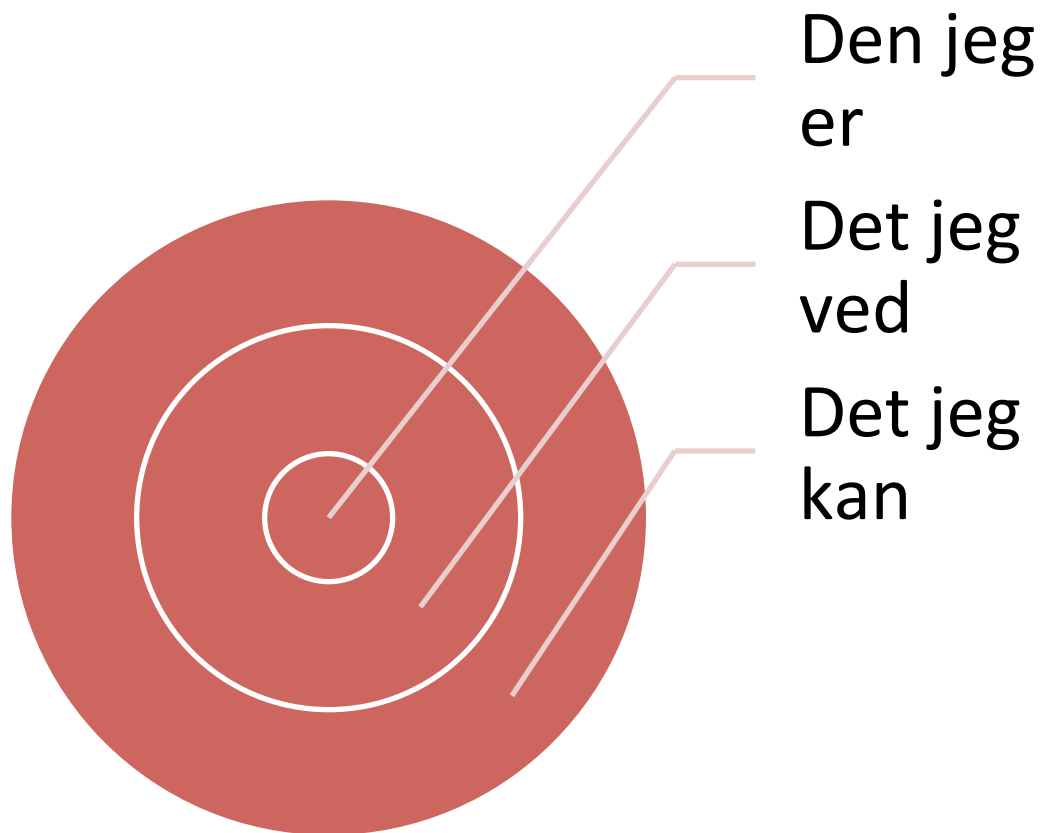
- De tilbagevendende selvoplevelser
- Troen på at være noget værd
- Gentagne bekræftelser fra andre
- Opleve at kunne klare en opgave
- at kunne regulere egne følelser og reaktioner

- Men hvordan gør vi det?

Selvet er som et æble

Hvad er selvet?

St. Pauls Primary Church School of Camden

- De arbejder med *perseverance* gennem en måned
- Agnes går i 2. klasse
- Hun får fat i betydningen og arbejder med det
- I matematik og på andre områder
- Indimellem snakker hun med sig selv *inde i hovedet*
-

Brobygningen i processen

- Vi går over broen til hende...
- Nu er hun på vej over broen til sig selv

Samarbejde mellem hjem og dagpasning

- Vi skal tale sammen om værdier og normer
- Hvad forstår vi ved ordene?
- Hvad er et godt liv for børn?
- Hvad er vedholdenhed?
- Hvad er venskab?
- Kan institution og forældre sammen sætte ord på perspektivet?
- Skabe en *grundfortælling om karakterdannelse?*

Styrk dit barns karakter

- Normer og rammer
- Som børn kan leve op til
- Og forstår betydningen af
- Tryghed som børn aldrig er i tvivl om
- Anerkendende tilgang
- Vægt på ansvar
- Og ægte nærvær
- Hvor børn får opbakning og støtte til deres karakterdannelse

Karakterdannelse

Spørgsmål

1. Hvilke 3-4 karaktertræk synes I er vigtige for børn at tilegne sig i barndommen?
 - Fx robusthed, vedholdenhed, samvittighedsfuldhed, ansvarlighed, social empati.
2. Hvordan udvikler vi et tæt samarbejde mellem hjem og daginstitution?
 - Fx om fælles værdier vi lægger vægt på?

Referencer

- Cyrulnik, B. (2002) *De grimme ællinger. Resiliens og traumer.* Rosinante.
- Jørgensen, P. Schultz (2014) *Styrke dit barn karakter.* Kristeligt Dagblads Forlag
- Jørgensen, P. Schultz (2016) *Broen til det andet menneske.* Kristeligt Dagblads Forlag
- *Ottosen, M. Heide (2012) 15 åriges hverdagsliv og udfordringer.* SFI
- Se video på www.facebook.com/karakterdannelse